TAWIDO PAA STENMAGLE-ÆSKEN OG PAA GULDHORNET

I „Danske Studier" 1946—47, S. 49—57 har Hr. A. Bæksted behandlet Indskriften paa Stenmagle-Æsken, der er fundet i 1947 i en Mose ved Garbølle, Syd for Aamosen paa Sjælland. Indskriften med ældre Runer paa denne lyder: *Hagiradar tawide*, og det maa betyde, at Hagiradar *fremstillede* Æsken. Af dette *ene* Tilfælde drager Hr. A. Bæksted da den Slutning, at saa betyder det omstridte Ord *tawido* paa det korte Guldhorn ogsaa fremstillede, saaledes at det virkelig er Lægæst, der har fremstillet Hornet.

Berettigelsen af en saadan Slutning er afhængig af, om Ordet *tawido* virkelig er eentydigt, og i intet Tilfælde vides at være brugt i anden Betydning end at fremstille, fabrikere, men dette er jo ingenlunde Tilfældet. Vi ved jo, at Wulfila i sin gotiske Bibeloversættelse bruger dette Ord *taujan* og *gataujan* i maaske et Par Hundrede Tilfælde om blot at *gøre* noget, men i intet Tilfælde utvetydigt om at *fremstille* noget. I disse Tilfælde bruger han *waurkjan* og *gawaurkjan* eller andre Ord. Dette er Grunden bl. a. til, at P. A. Munch og Vilh. Thomsen drog den Slutning, at *tawido* paa det korte Guldhorn hentyder til en Reparation, en Istandbringelse e. l., saaledes at Lægæst ikke har fremstillet Hornet. I samtlige Tilfælde i den gotiske Bibeloversættelse, der er omtrent samtidig med Guldhornsindskriften, er Betydningerne af Ordet vel dokumenteret, da vi jo kender Bibelens Fremstilling af de omtalte Betydninger.

P. A. Munch's og Vilh. Thomsen's Tolkning har jeg tiltraadt i min Bog: Guldhornene fra Gallehus (1945), hvor jeg giver en Liste over de forskellige Variationer af Betydningen af *taujan*, *gataujan*, *waurkjan og gawaurkjan*, som findes i den bevarede Del af Wulfilas Bibeloversættelse. Det afgørende for deres Fortolkning bliver imidlertid, at det korte Guldhorn virkelig i sin Tid har været udsat for en gennemgribende Reparation, idet Guldhornet mangler Ringene Nr. 4 og 5. Ring Nr. 3 er nemlig føjet til Ring Nr. 6, hvorfor Guldhornets bevarede Stykke aftager kendeligt i Diameter ved Overgangen fra den tredie til den følgende Ring. Yderligere gør jeg opmærksom paa, at dette Guldhorns Beskriver, Kammerraad J. R. Paulli refererer, at mange mente, at Indskriften var yngre end selve Hornet, idet den var indridset som med en Gravstikke, mens de øvrige Figurer var indpunslet eller paaloddet. Paulli finder det troværdigt, at Hornet er fremstillet andetsteds, og derefter er kommet her til Landet og er blevet forsynet med denne Skrift.

Hr. Bæksted har vel Ret i, at *tawido* paa Stenmagle-Æsken hentyder til Fremstillingen af den, selv om den er ganske enkel og prunkløs. For at afgøre, hvad *tawido* paa Guldhornet hentyder til, *gaar han da ud fra*, at Ordene paa de to Genstande hentyder til den samme Behandling, og at det følgelig også betyder fremstille paa Guldhornet. Han gaar saaledes ud fra, at Ordet er eentydigt og *ignorerer* ganske, at Wulfila bruger Ordet med en anden Betydning, og *fortier*, at det korte Guldhorn uomtvisteligt har været udsat for en Reparation i Fortiden. Da Ordet saaledes ingenlunde er eentydigt, bliver *Problemet*, om Ordet netop hentyder til den samme Behandling paa Guldhornet som paa Stenmagle-Æsken, og *man kan da ikke gaa ud fra*, at dette er Tilfældet. Mens Be-

tydningen af Ordet paa Stenmagle-Æsken ikke er dokumenteret skriftligt, er Wulfilas Brug af Ordet i talrige forskellige Betydninger vel dokumenteret, da det drejer sig om en Oversættelse af Bibelen, og den forsigtige Forsker vil da uvægerlig være nødsaget til at tillægge Wulfilas Brug af Ordet en afgørende autoritativ Betydning. At det paa Æsken bruges med Betydningen at *fremstille*, hvilket da er en enestaaende Brug af Ordet, kan ikke pludseligt gøre dette Ord eentydigt med denne specielle, ikke hidtil kendte Betydning, som ikke er dokumenteret direkte. Det styrker kun tilsyneladende Konklusionen angaaende Ordets Betydning paa Guldhornet, naar det forties, dels at Indskriften paa dette af dem, der har set Hornet, anses at være yngre end Hornet, dels at Hornet virkelig har været ude for en omfattende Reparation, der fuldt ud berettiger, at Lægæst har foreviget sit Navn som Runehornets Reparatør gennem Indskriften.

S. A. Andersen.